

כב פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[ב.ב.] אשת איש שטענה על איש א' שהוא רודף אחריה והוא מכחישה:
אם העיד ע"א כשר על אדם בדבר ערוה: אשה שאמרה שנתעברה מפלוני:
אימת מלקין על לא טובה השמועה: [ה] הא דאשה מתיחדת עם ב' אנשים
כשרים ה"מ ביום: אשה שהלכה עם ג'
אנשים שאינם מוחזקים כ"כ בכשרות:

א(א), ב(א) אסור מן התורה לאיש שיתייחד עם

הערוה וכו'. בסוף קידושין (פ:)
א"ר יוחנן משום ר' ישמעאל רמו
לייחוד מן המורה מנין שנאמר (דברים
יג ז) כי יסיתך אחיך בן אמך וכו'
והכי איתא בפ"ג דסנהדרין (כא):
ומסיק המס' דדוד גזר על ייחוד
פניה. ובפרק אין מעמידין (עט"ה
ז"ה לו): גרסינן ייחוד דנת ישראל
לדאורייתא היא דא"ר יוחנן משום
ר"ש בן יהושע רמו לייחוד מן
המורה מנין שנאמר כי יסיתך אחיך
בן אמך וכו' ייחוד לדאורייתא דאשת
איש ואחא דוד וגזר אפילו לייחוד
דפניה ואחא תלמידי שמאי והלל
וגזר אפילו לייחוד דגויה.
ובתב הרמב"ם בפכ"ג מהלכות
איסורי ביאה (ה"ג) איסור ייחוד
הערוה מפי הקבלה וטעמא שאף
ע"פ שאמרו ייחוד לדאורייתא לאו

סימן כב

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א-ב] אסור להתיחד אפילו עם הפניה ועם איזו אשה מותר
להתיחד ועיין לקמן: המתיחד עם א"א אין מלקין אותו:
[ה-ו] אימתי אסור להתיחד אשה אחת עם אנשים הרבה או איש
אחד עם נשים הרבה: שני בתים זה לפניו מזה ונשים בפנימי
ואנשים בחיצון או בהפך: [ג] ישראלית לא תתיחד עם הגוי אעפ"י
שאשתו עמו: [ד] בעלה בעיר אם חוששין לה משום ייחוד:
[ט] בית שפתוח לר"ה אין בו משום ייחוד: [י] יש נשים שמותר
להתיחד עמהן: [יא] תינוק פחות מבן ט' מותר להתיחד עם
הנשים: [יב] דין ייחוד אנדרוגינוס עם הנשים או עם הנשים:
[יג] תקנו חכמים שיהיו הנשים מספרות זו עם זו בבית הכסא:

[יד] לא תלך אשה בשוק ובנה אחריה: [טז] אין ממנין אדם אפילו כשר להיות שומר בחצר שיש בו נשים:
[טז] לא ימנה אדם אפטרופוס על ביתו: [יז] לא ידור תלמיד חכם בחצר שיש בו אלמנה אא"כ אשתו
עמו: [יח-יט] אלמנה לא תגדל כלב ולא תקנה עבדים: [כ] מי שאין לו אשה לא ילמד תינוקות ואם יש
לו אשה מותר אפילו אינה עמו בבית הספר: אשה לא תלמד קטנים:

א-ב, יא(א), ב(ב) [א] אסור מן התורה לאיש שיתייחד עם הערוה בין ילדה בין זקנה.
וחכמים גזרו על כל ייחוד אפילו של פנויה וגויה, (ב) ובלבד שתהא מבת ג' שנים ומעלה, (ג) חוץ מן האב שמותר להתיחד עם בתו והאם עם בנה והבעל עם אשתו נדה. (ד) וחתן שפירשה אשתו נדה קודם שבעל אסור להתיחד עמה אבל אחר שבעל בעילה אחת מותר לו להתיחד עמה. (ה) והמתייחד אפילו עם

למיתא שהיא כחוד בתורה שהרי אמר רמו לייחוד מן המורה מנין ולשון רמו מוכיח שאינו מפורש אלא רמו בעלמא:

יא(א) וכו"ש ובלבד שתהא מבת ג' שנים ומעלה. כ"כ הרמב"ם בפכ"ג מהלכ" (ה"י) ופשוט הוא דכיון דנציר מהכי לא חזיא לביאה לא מייסין לייחוד דילה:

א(ב) וכו"ש חוץ מן האב שמותר להתיחד עם בתו והאם עם בנה. משנה בסוף קידושין (פ:): וכו"ש והבעל עם אשתו נדה וחתן שפירשה אשתו נדה קודם שבעל אסור להתיחד עמה וכו'. כנר נפסל נטור י"ד סימן קל"ג (ע"א):
ב(ב) והמתייחד אפילו עם פנויה וכו' מלקין אותו אבל היא לא נפסלה וכו' והמתייחד עם אשת איש אין מלקין אותו וכו'. בסוף קידושין (פ"ה). אמר רב מלקין על הייחוד ואין אוסרים על הייחוד אמר רב אשי לא אמרן אלא לייחוד פנויה אצל הייחוד דאשת איש לא שלא תהא מוסיף לעו על גויה ופרש"י מלקין על הייחוד מדרות ואין אוסרין אשת איש על בעלה מחמת ייחוד וכחצו בתוספות פרישה

כב (ה) אסור מן התורה לאיש שיתייחד וכו'. ס"פ י' יוחסין
מפיק לה מדכחיב כי יסיתך אחיך בן אמך וכי בן אס מסית בן אב
אינו מסית אלא לומר לך בן מתייחד עם אמו (לפי שהוא מני מחד אלא אמו
וכן גם עם אביה ואין דרך לטע ליה הרגל עברה אלא אסור וכו'. כמות פסוק)
ואסור להתייחד עם כל ערוה שבתורה וכיון דאיסור ייחוד נלמד מהאי
קרא נראה דמ"ה כח רבינו אסור מן המורה להתייחד עם הערוה דערוה
לאו דוקא דהוא הדין עם איסור חייב לאחין נמי אסור אן שהרי ב"ד
של דוד לא גזרו אלא על ייחוד של פנויה ולא קאמר שגזרו נמי על איסור
חייב לאחין אלא כתב ערוה כיון דנלמד ממ"ד אחיך בן אמך וק"ל וכשאיכרע
מעשה דלמנון ופמר גזר דוד ויבית דיעו על ייחוד דפניה אע"פ שאינה
ערוה ואחא תלמידי שמאי והלל וגזרו אפילו לייחוד דגויה והא דהורכרו
ב"ש לגזור לייחוד דגויה ולא הוה בכלל גזרת פנויה דגזרו ב"ד של דוד

דרישה

כב [א] אסור מן התורה לאיש שיתייחד וכו'. ז"ל הרמב"ם ואיסור ייחוד הערוה מפי הקבלה וטעמא אע"פ שאמרו ייחוד דאורייתא לאו למימרא שהוא כתוב בתורה שהרי אמרו רמו לייחוד מן המורה מנין ולשון רמו מוכיח שאינו מפורש אלא רמו בעלמא ב"י:

הגהות מתוספות יום טוב

כב (א) והמתייחד [וכו'] מלקין אותו. פ"י מכת מדרות ועיין ס"ס כ"ו:

הגהות והערות

הרבה בבית, מ"מ אכילה זו מביא לידי חבה:

כב [א] עיין בחזון איש סימן לד אות ו' שהביא ראיה לדברי הפרישה
מסוגיא דסוטה ז ע"א: [ב] עיין באג"מ אה"צ ח"ד סימן סד עמוד
קכו שציין לקצור פסקי הרא"ש לבעל הטור שכתב מתייחד אדם עם אחותו
לפי שעה ודר אפילו בקבע עם אמו. ומש"כ הפרישה כאן אין הכוונה דדין
אחותו שזה ממש לאו זבת, אלא דדין זה שוה עכ"פ לזה שיש גם באחותו
היתר קצת דהוא ייחוד לפי שעה כדכתב הטור בקיצור פסקי הרא"ש (הג"ל)
דלא מסתבר שיפלוג עם אביו הרא"ש:

בשאר ערוה שנקרו עיניו של יצר הרע שלא לגרות בהן כדאיתא בסנהדרין,
והם הערוה שמצד הקורבא אין פסידא להקל, אך באשת איש ראוי להחמיר.
וגם כי בהורשטת כוס וכיצא בזה אין להחמיר גם באשת איש מטעם שכתב
הרשב"א דאין לבו גס בה, מ"מ באכילה עמה בקערה אחת ראוי להחמיר. וכן
כתב בהורא בבנימין זאב ס"י קמ"ג שלא לאכול עם א"א בקערה א'. ואף גם
באשת איש בנימי חייב לעשות כן רק כשאוכל עמה לבדו בקערה א'. אבל
כשאוכלין כל בני בית ביחד עמה אין לשנות המנהג, אך הוא לבדו עמה אינו
אוסר לעשות כן אף כשאין לאסור משום ייחוד כגון שפתח הבית פתוח ויש

ומ"ש והמתייחד עם אשת איש אין מלקין אותו וכו'. ז"ל רש"י לשם (קידושין פא. ד"ה אשה) אשה מוּלֵא לַעֲוֹ שִׁאֲמָרוּ רֵאוּהָ שֹׁנְתָה לִכְך הַלְקוּם וכו' משמע דדוקא היכא שהלקום לשניהם איכא לעו אבל אותו מלקין בלחודה דמאן ידע דנעצרה הלקוהו והכי נמי מוכח מדפרש"י (שם) על בעלה צעיר

אין חוששין לה משום יסוד להלקותו דמסתמי מנעל השתא אפי' אלמא להדיא דבאין בעלה צעיר חוששין להלקותו ואם כן נעל כרחק הא דאין מלקין על היסוד דאשת איש שלא תהא מוּלֵא לעו אינו אלא לומר

שאין מלקין לשניהם אבל אותו מלקין על כל פנים אבל רבינו שכתב אין מלקין אותו דאלמא דסבירא ליה דאפילו אותו אין מלקין נראה דנמשך אחר דברי הרמב"ם לשם שכתב דעל יסוד דפנויה מלקין את שניהם חוץ מאשת איש דאם נתייחד אין לוקין שלא להוּלֵא לעו וכו' דמשמע דאין לוקין כלל קאמר ועיין בסמוך אצל האשה שבעלה צעיר (סעיף ו) ובמ"ש לשם בס"ד ומכל מקום איכא למידק למה כתב רבינו במתייחד עם פנויה דמלקין אותו ולא כתב דמלקין את שניהם דכתב הרמב"ם ד] ואפשר דכיון דבגויה אין מלקין אלא אותו לכן נקט אותו ואין הכי נמי דבישראלית מלקין את שניהם:

ג כתב הרמב"ם ז"ל תתייחד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה וכו'. בסוף קידושין שנינו לא יתייחד אדם עם שתי נשים אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים רבי שמעון אומר אף איש אחד מתייחד עם שתי נשים בזמן שאשתו עמו וישן עמהן בפונדקי מפני שאשתו משמרתו ומפרש בגמרא דלפי דנשים דעתן קלות עליהן (וגרסי') ושחיהן נוחות להתפחות לכן החמירו באיש אחד עם ב' נשים ולא החמירו באשה אחת עם ב' אנשים והתוספות (פ: ד"ה רבי שמעון) הקשו על גירסא זו וכתבו דנראה לר"י דה"ג רבי שמעון אומר אף איש אחד מתייחד עם ב' נשים ובזמן שאשתו עמו ישן עמהן וכו'

רבי שמעון אומר אף איש אחד מתייחד עם ב' נשים בזמן שאשתו עמו וישן עמהן בפונדקי מפני שאשתו משמרתו. ופירש רש"י עם ב' נשים. מפני שדעתן קלה ושחיהן נוחות להתפחות ולא תירא זו מחברתה שאף היא תעשה כמותה: עם ב' אנשים. שהאחד צוה מחבירו: ובגמרא אבל אשה אחת מתייחדת עם ב' אנשים אמר רב יהודה אמר רב לא שנו אלא בכשרים אבל צפונים אפילו צי עשרה נמי לא

דרכי משה

כב (*א) ועיין לקמן סימן כ"ז תשובת הרא"ש בדין יחוד פנויה:

פרישה

הא: (ס) כתב הרמב"ם ז"ל לא תתייחד אשה אחת עם אנשים הרבה. אף על גב שמשנה שלמה היא צפרק י' יוחסין דף פ' דאשה מתייחדת עם שני אנשים מכל מקום סבירא ליה להרמב"ם כמו שמסיק בגמרא אמר רב יהודה אמר רב לא אלא בכשרים אבל צפונים אפילו צי עשרה נמי לא ומסיק שם שרצו עלמנו לא החזיק נפשו בכשרות ולהכי כתב הרמב"ם דאסור להתייחד אפילו עם אנשים הרבה כיון דלית לן כשרים וכתב הגמג' משנה אבל הרא"ש לא הביא בפסקיו והוא דרכ לא החזיק נפשו בכשר וגם הרא"ש לא הביא ונ"ל דלמדת חסידות עבד שהחמיר בנפשיה וגם לישנא דגמרא

דרישה

[ח] כתב הרמב"ם ז"ל לא תתייחד אשה אחת וכו'. ז"ל המשנה פרק י' יוחסין דף פ' (ע"ב) לא יתייחד אדם עם שתי נשים אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים ובזמן שאשתו עמו וישן עמהן בפונדקי מפני שאשתו משמרתו כן הוא גירסת התוספות (שם ד"ה רבי שמעון) ע"ש ופירשו דר"ל דאפילו עם אשה אחת מותר להתייחד כשאשתו עמו וחו גרסין שם במשנה (פב.) כל שעסקו עם הנשים לא יתייחד עם הנשים ופירש רש"י שעסקו עם הנשים מלאכת אומנותו ואילו איש אחר עם שתי נשים דוקא אסור אבל זה אפילו עם הרבה אסור. והתוספות (שם ד"ה לא יתייחד) הקשו שם ארשי' מהא דאמרין בגמרא (פא.) אנשים מבפנים ונשים מבחוץ חוששין משום יחוד משמע דאסור להתייחד עם נשים הרבה

חדושי הגהות

כב [א] שיש פירושים אהא דאמר האי לישנא דאמר וכו' כנ"ל דלא תקשה מהא דאמר האי לישנא דאמר וכו' דמשמע דנעני למיחש וא"כ למה לא נישחש ג"כ נהך אשה דלעיל שאמרה שנתעברה מפלוגי ע"ז אמר דמהר"ק שם יש פירושים ע"ז ולהק פ"י לק"מ:

הגהות והערות

ג] עיין נתיבות לשבת כאן סק"ב: ד] ונראה ליישב על פי מה שכתב הרמב"ם ומכריזים עליהם, וכתבו הח"מ והב"ש שהוא ע"פ מה שאמרין בגמ' מר זוטרא מלקי ומכריז דהרמב"ם מפרשו על פנוי, ולפי"ז צריך לומר דהא דאיתא שם בגמ' א"ל ר' נחמן לרב אשי מר נמי ללקי ולכריז וא"ל איכא דשמע בהא ולא שמע בהא קאי על אשת איש דהא בפנוי באמת מכריזים. ופשטא דלישנא דמר נמי ללקי משמע דקאי על מה שהי' מלקה מר זוטרא ולכן מפרש הטור דמלקין על ייחוד דפנוי דקאמר היינו רק אותו

(ושם פא.) ואמר רב מי יימר דכשרים כגון אן אלא כגון ר' חנינא בר פפי וסביריו וכיון דרב לא היה מחזיק נפשיה בכשר לענין זה אין כאן כשרים ולפיכך סתם וכתב לא תחייב אשה עם אנשים הרבה וכ"כ הרב המגיד ומשמע דסבירא ליה להרמב"ם דרבי שמעון לאו לאיפלוגי אחא אלא לפירושי ומשום

לנפילוגי אחא חלל לפרשי ומשו
הכי פסק דבזמן ששמו של אחד
מהם שם מותר להתייחד אשה אחת
עם אנשים הרבה והוא הדין לאיש
אחד עם נשים הרבה. ואפילו אח"ל
דפליג אח"ק משמע דהלכה כמותו
מדמוקי קמח חלמודא בריש פ"ב
דעבודה זרה (כח:) מתניתין אליה
ויומר נראה לי שהוא גורם בזמן

שִׁאֲשׁוּ עִמּוֹ יֵשׁן עִמָּהֶם צְפוּנֶדֶק מִפְּנֵי שִׁאֲשׁוּ מִשְׁמֶרְתּוֹ וְכֵן גִּירָתָא הֲרִי"ף (קִדּוּשֵׁין ג.) וְהֲרִא"ש (פ"ד ס' כד) וְלֹא מִדְּבַר ר"ש הוּא אֵלֶּה סֵתִם מִתְּנִיתִין הֵיא דִקְתָּנִי הֲכִי. וְמֵה שִׁתְּמָה עֲלֵיו רִבִּינוּ דִּמְאִי נִפְקָא מִינָהּ שִׁאֲשׁוּ שֶׁל אֶחָד מֵהֶם שֶׁסְּ אֲכָמִי אִיכָא לְמִישָׁא לְאִתְרִינִי י"ל דְּכִיּוֹן דִּאֲשָׁמוּ שֶׁל זֶה לֹא תִזְנֶה מִפְּנֵי בַעֲלָהּ שֶׁהוּא שֶׁסְּ חֲזִירְתָּה ג"כ לֹא תִזְנֶה שְׁמִירָא שִׁזְתָּא וְצַעֲלָה יִגְלוּ סוּדָה ה):

ואחאן אף לרנן ואפילו עם אשה אחת שרי להתייחד באשתו עמו
וכן היא גירסת הרי"ף והרא"ש וכן היה גורס הרמב"ם וס"ל דהך
סתמא דמחיר באשתו עמו קאי אכולה מילתא דכל היכא דאיכא
אסורא בין באיש אחד עם צ' נשים ובין באשה אחת עם איש אחד
שרי באשתו עמו אף לרנן ואע"ג

תתייחד אשה אחת עם אנשים הרבה (ט) עד שתהיה שם אשתו של אחד מהם (י) וכן לא יתייחד איש אחד אפילו עם נשים הרבה (יא) ונשים הרבה עם אנשים הרבה אין חוששין שמשום יחוד עד כאן. ואיני מבין דבריו כיון שאוסר אשה אחת עם אנשים הרבה (ב) מאי נפקא מינה שאשתו של אחד מהם שם אכתי

דרבנן מודו דשרי באשה אחת עם ב' אנשים אפילו אין אשתו עמו והרמב"ם אוסר לא קשיא דבגמרא איחא להדיא דלא שרי אלא בכשרים כגון ר' חנינא בר פפי וחביריו וכיון שאין לנו עתה כשרים כמותו אסור להתייחד אפילו עם ב' אנשים וחזר דינן באילו לא היה כאן אלא איש

אחד ואשה אחת או איש אחד ו' נשים דלג שרי חללא חס כן אשמו
עמו זאת היא דעת הרמב"ם ורבינו סבירא ליה דהאי סתמא דתנן
ובזמן שאשמו עמו יסן עמהן לא קאי חללא ארישא דלג יתייחד אדם
עם ב' נשים וקאמר דבאשמו עמו שרי דאשמו משמרתו שלא יקלקל
עם אחרת אבל אשה אחת עם ב' אנשים שרי אפילו אין אשמו עמו
דמתניתין כבשרים מיירי אבל בצפירות אפילו אשמו של אחד מהם
עמו ומשמרתו שלא יקלקל מכל מקום איכא למיחש לאותו שאין

אשמו עמו שיקללם עם השאה האחרת ואם כן לדין שאין לנו כשרים נמי אסור אפילו אשמו עמו וכבר כתב ב"י לישב ע"פ הסברה דל"ק קושיית רבינו אהרמב"ם ע"ש: **פיהו** איכא למידק בדברי הרמב"ם דמשמע דל"ב נשים קורא נמי נשים הרבה וכן לב' אנשים קורא אנשים הרבה וכשלאמר דנשים הרבה עם אנשים הרבה אין חוששין ליחוד אף צב' נשים עם צ' אנשים קאמר דאם לא כן אלא לא יחיר אלא צב' נשים עם ג' אנשים והרבה אינו אלא צב' או ד' כמו שהוא לרש"י בסמוך א"כ ברישא ה"ל לאשמועינן רבותא דלא יתייחדו אפילו צ' נשים אפילו עם אנשים הרבה עד שמהיה לשם אשמו של אחד מהם וכן לא יתייחדו אפילו צ' אנשים אפילו עם נשים הרבה אלא ודאי לא אסר אלא אשה אחת עם צ' אנשים או איש אחד עם צ' נשים אבל צ' אנשים עם צ' נשים היינו נשים הרבה עם אנשים הרבה שרי ואם כן יש להקשות אהא דכתב עד שמהא שם אשמו של אחד מהם דכיון דהשתא איכא צ' נשים למה לי אשמו אפילו אשה דעלמא נמי ליכא משום יחוד כיון דליכא צ' נשים וצ' אנשים. וי"ל דהרמב"ם רבותא נקט דאפילו אשמו וכל שכן צ' נשים דעלמא ולהוציא מסברה רבינו שכתב מאי נפקא מינה דאשמו עמו אכתי איכא למיחש לאחריני והכי משמע להדיא בסמ"ג לאוין קכ"ו (מג ע"ב) שכתב וז"ל בפרק בתרא דקידושין לא תתייחד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה עד שמהיה שם אשמו של אחד מהם אלא אם כן הם כשרים כרבי חנינא בר פפי וחביריו וכן לא יתייחד איש אחד עם שתי נשים אבל עם שלש מותר אבל כל שעסקיו עם הנשים לא יתייחד אף עם (אנשים) [נשים] הרבה אנשים הרבה עם נשים הרבה אין חוששין ליחוד עכ"ל ובעל כרחך דאנשים הרבה עם נשים הרבה דקאמר אין פירושו ג' אנשים עם ג' נשים דהא אפילו איש אחד עם ג' נשים אין חוששין אלא בעל כרחך צ' אנשים עם צ' נשים קורא אותן אנשים הרבה עם נשים הרבה ואם כן הא דכתב מחלה אלא אם כן אשמו עמו אין פירושו דוקא אשמו אלא רבותא קאמר אפילו אשמו וכל שכן צ' נשים דעלמא: ויש לנדקדק על זה מדכתב הרב המגיד על מ"ש הרמב"ם ונשים הרבה עם אנשים הרבה אין חוששין ליחוד כבר נתבאר זה למעלה (שם ה"א) בדיון החתן שפרסה אשמו נדה שאמרו הוא ישן בין האנשים ואשמו ישנה בין הנשים ומשמע צבית אחד עכ"ל ובחמתן פירש בהגהה מיימונית (שם אות א) דשני אנשים מלבד החתן וצ' נשים מלבד הכלה צעין דהיינו ג' אנשים וג' נשים א"כ משמע דהכי נמי צעין ג' אנשים וג' נשים וי"ל דלא צא הרב המגיד אלא להביא ראיה דאנשים הרבה עם נשים הרבה צבית אחד אין חוששין ליחוד כי היכי דאין חוששין בחתן אבל אינו דומה לחתן לגמרי דהתם צעין ג' אנשים וג' נשים דכיון דהיא מקודשת ומוזמנת לו והיא אשמו יצרו חוקפו אבל בשאר עריות אין יצרו חוקפו כל כך וסגי צב' אנשים וצ' נשים:

פרישה

ויתייחד עם שמי נשים עם ג' שרי א"כ אי איירי צ"י נשים אפילו איש אחד שרי וז"ל דמ"ש אלא אם כן אשמו של אחד מהם לשם לא חשיב ליה כמו נשים הרבה עם אנשים הרבה דהאי איש עם אשמו חשיבי כמאן דליחא לגבי חזקין וכמו שהשיג הטור כאן אלא כשים שם שני נשים שאין להן אנשים ציינים ואז הוא שרי טפי ושרי לכ"ע ודוק עכ"ל: (י) וכן לא יתייחד איש אחד אפילו עם נשים הרבה. (אם אין אשמו עמו. כמות פסים) מפני שעדעמן קלה ונחותם להתפחות ולא מירא אחת מחברתה שאף היא תעשה כמותה: (יא) במאי נפקא מינה שאשתו של אחד מהם שם. וז"ל מור"ם (בבאורי לטור ד"ה אחת) שני נראה דעמו מאתמול אשמו מחברתו אם לא תחתים יתבייש ממנו מאחר שהוא ודאי לא יעשה כמותם ודוק עכ"ל. וב"י מירץ וז"ל כיון שאשה אחת ודאי לא תזנה סמיכא מפני צעלה בעלה שהוא

דייקא שקאמער אלל צפרוצים לא משמע דוקא צפרוצים ידועים אלל מן הקטן
לא מחזיקין אינשי צרשעו ועוד דאס בן מתנין דקמי מומר להמייחד אשה
עם שני אנשים במאי איירי דאס אפילו רב ויואלא ט לא מחזיקין בכשרות
להא מילתא דוקא לומר דמתנין איירי ביחדי דור אלל ודאי רב למדת
חסידות עבד וכ"כ רמ"א (פ"ה) דקתם אנשים כשרים הם וכו' ע"ש (ומה שיש
לקשות על דברו ממ"ס בתמוך שני במס עין מ"ס אמ"ו ז"ל מדרשה שם בסעף ע"ו.
במנוח פס"י): (ט) עד שתהיה שם אשתו של אחד מהם. ז"ל
מור"ם (בבאבא לטור ד"ה עס) א"כ יש כאן שני נשים ואפילו הכי לא שרי
אלל אס בן אשמו עמו ודאי"ה שם שכתב אחר כך וגם הרבה עם אנשים
הרבה אין חוששין משום יחוד ז"ל דנשלם נשים איירי וכו' במ"מ אלל במקמ"ג
(לאין קט) כתב ג"כ כמו זה והוא כתב להדיא אח"כ אף שאס אחד לא

דרישה

לכ"ע ומפרשי דזה שמלאכתו עם הנשים אסור להתייחד אפילו אם אשתו עמו דביה איכא חששא טפי עכ"ל ובזה קצת דברי רבינו מבוארים ודו"ק כמ"ש עוד בסמוך: [י] ונשים הרבה עם אנשים הרבה מותר. כתב המגיד משנה דזה נלמד ממש חתן אבל הוא ישן בין אנשים והיא בין הנשים ומשמע דאפילו בחדר אחד מותר וק"ל:

הגהות והערות

ה) עיין בעצי ארזים סק"ד שכתב שמהרמב"ם מוכח דלא ס"ל לסברא זו, שכתב שאשת איש שבעלה בעיר אינה חוששת ליחוד, וא"כ הוה לי' להרמב"ם לכתוב רבותא טפי דמותר לאיש להתיחד עם שתי נשים כשבעלה של אחת מהן בעיר שכיין שאחת לא תזנה גם השנייה לא תזנה שראתה תגלה סודה, אלא ודאי דלא ס"ל להרמב"ם סברא זו שכתב הבית יוסף:

ד' וּמ"ש וַאֲדוֹנִי אֲבִי הָרֹאשׁ וי"ל כִּתְּבֵה דַּאֲשָׁה אַחַת מִתִּיּוּחַדָּת
עִם ב' אַנְשִׁים כְּשֵׁרִים וְכו'. פִּירוּשׁ דִּהְלָא"ש הֵבֵא צִפְקִי
לִישָׁנָא קַמָּא דַּמְתַּנִּיתִין וְדַלִּיתָמָר עֲלֵה ל"ש אֵלָּא צִכְשִׁים וְכו' וְלֹא
הֵבֵא הֵא דַּלְמֵר רַב מִי יִמָּר דְּכִשְׁרִים כְּגוֹן אֵין אֵלָּא כְּגוֹן רַב מִינָא
בְּר פְּסִי וְחִזְרִיו וְכו' אֵלמָא דְּקִבְרָא
לִיה לְהִרָא"ש דְּרַב מַחֲמִיר עַל עֲלָמֹ
הִיֵּה אֵלָּא מְדִינָא כֹּל קַמָּא אֲנָשִׁים
נְחוּזָת כִּשְׁרִים הֵם אֵלָּא אִם כֵּן
דִּדְוֹעִים צִפְרָאִים:

[קונטרס אחרון]   וא"א הרא"ש

כתב שאשה אחת מתייחדת עם שני אנשים כשרים בעיר ובשדה עם שלשה אב"ב בפריצים אפי"ו בעיר ובעשרה נמי לא. ובעו"ה נמלכותיו זה נהגו נשי עם הארץ לעבור על דברי חכמים ואין מקפידין להפריש בין עיר ובין שדה כשרים לפריצים ואף על פי שדורשין גברים ומזהירין אותם על ככה לא יניחו מנהגם הרע ואין כח בדינו לייסרם על ככה ומהרו"ך (דרכי אה יב) כתב וסימה על המנהג שנהגו ללכת לדרך אף אם העגלן גוי בשומר קטן או קטנה עמהם והארץ צבצרות וצטעמים ליישז מנהג רע ושאר ליה מריה דנמן מכשול לפני המון עם להקל צאיסור יסוד דאורייתא ומה יאמר הרב בשאר איסורים דאורייתא דנהגו להקל בעו"ה ואין בדינו למחות ועד כאן:

וּמִיִּשׁ וְיִשְׂרָאֵל מִתִּיר וְכוּ'. פִּירוֹשׁ דְּס"ל הָא דַּתְּנָן כֹּל שְׁעָסְקוּ עִם הַנָּשִׁים לֹא יִתְיַחַד עִמָּהֶן הֵי קֵאמֶר דֹּאפִּילוּ אִיבָא ג' וְד' נָשִׁים אִו יוֹתֵר אֲסוּר דֹּאִילוּ אִינֵשׁ דְּעֵלְמָא בִּין ב' נָשִׁים מִן לֹא יִתְיַחַד אֲבָל עִם ג' וְד' שְׁפִיר דְּמִי וּבְעָסְקוּ עִם הַנָּשִׁים הֲכָל אֲסוּר וְא"כ חוֹלֵק הוּא אִמֵּ"שׁ הַרְמַצִּים וְכֵן לֹא יִתְיַחַד אִישׁ אֶחָד אֲפִילוּ עִם נָשִׁים הַרְבֵּה וְהַנָּשִׁים צְרִיכִים לוֹ לֹא יִתְיַחַד עִם הַנָּשִׁים אֲפִילוּ עִם נָשִׁים הַרְבֵּה לֹא

דרכי משה

מתייחד עם האשה וע"ש. כתב בתולדות אדם וחווה נתיב כ"ג ח"א (קצב ע"א) וטעמא דרבעינן בשדה ג' שמא יצטרך אחד מהן להשתין וישארו ב' עם האשה וכתב הרמ"ה ודוקא שהולכים עמה לשמרה או צריכין שנים שישארו עמה דאי לא הכי למאי ניהוש לה כשיצטרך אחד מהן להשתין ילך חברו עמו ויניחנה לבדה עכ"ל:

פרישה

יִעָרָךְ אֶחָד מֵהֶם לְהַטִּיל מִים וּנְמָא מִמֵּיחָד עִם הָעוֹרֵה גִמְרָא פִּירוּשׁ דְּקָא
בַּגְדָּה מִיֵּשִׁינָן לֹכֵי שְׁרָרָךְ לְהַרְחִיק עַד שֶׁלֹּא יִרְאֶה אֶחָד פִּירוּשׁ וּגַם כְּשִׁיחוֹר
יִרְאֶה זֶה אֵימָת יֵאָד וְיַעַד לְשִׁמּוֹר עֲנָמוּ לְפִירוּשׁ מִתְבַּשֶּׁשׂה מִה שֶׁאֵין כֵּן כְּשִׁיחָא
בְּעִיר בְּצִיטוֹ דְּלֹא יֵשׁ לְהוּק דְּשִׁמְתָא הוּא עוֹמֵד אַחֲרֵי הַכּוֹלֵל וְיִצְא מִדִּ:
(יג) וְרִשְׁי' מִתִּיר **לְחָאִישׁ אֶחָד** כֵּן נִשְׂיָה הֶרְבֵּה. ר' ג' אֵלֵךְ עִם
שְׂמִים אֶדְמֶשֶׁה שְׁלֵמָה הָאֵל עִם יִמְיָחֵד אִישׁ עִם שְׂמִי נָשִׁים:

דרישה

על הרי"ף למה השמיטו (כי גמרא ערוכה היא אמר רב יהודה אמר רב וכו' ריש דף פ"א ע"ש) שוב מצאתי שכתב (רכינו ירוחם) בתולדות אדם חוה נכ"ג ח"א (דף קצב ע"א) בשם הרמ"ה והביאו גם כן בד"מ ז"ל (סק"א) ודוקא כשהולכין עמה לשומרה או צריכין שנים שישארו עמה דאי לא הכי למאי ניוחש לה כשיצטרך א' להשתין ילך חבירו עמו ויניחה לבדה עכ"ל. ובודא נלע"ד דנתיישב ג"כ מנהג הנשים הנ"ל דכשלקחה עמה שומר קטן תינוק או חינוקת כדינא ליכא למיחש למידי אף בשדה דכשירצה השומר להטיל מים או לעשות צרכיו תלך האשה עם השומר ולא תתייחד עם הגדול וכן בלילה אף שהשומר ניים וישן כשירצה היחיד לאונסה תקץ את השומר ויעור משנתו וישמרנה. מיהו קשה דאם כן למה כתב הראב"ד דבלילה צריכה שלשה גם קשה דלמה לא חיישין דילמא יפתנה בלילה או בדרך עד שלא תלך עם השומר לעשות צרכיו ויבוא עליה. וי"ל דהראב"ד לחוד חייש לזו שמא יפתנה אבל שאר המחברים שלא הזכירו האי דינא דבלילה צריכה שלשה ס"ל דלא חיישין שמא תפתנה היא אלא יבוא עליה שלא לצורך אלא שחיישין שהיא תנסה הדבר מפני הבושה אם כבר עבר זה ואנסה ומשום הכי בשומר אחד סגי וכמ"ש רד"ק:

[נ]בן ובשדה עם שלשה וכו'. ומה"ט כתב הראב"ד שגם בלילה אסור להתייחד עם ב' אנשים דכמו שבשדה חיישינן שמא יצטרך אחד לנקביו ונמצא זה מתייחד עם הערה הכי נמי חיישינן דילמא אדניי חד מינייהו אזיל אידך ועביד איסורא (אבל כשיש עמה שלשה אנשים ליכא למיחש שמא יישנו תרתי מינייהו דודאי יתכוונו האנשים להקיץ אלא שא"א שלא יהא ניים חד מינייהו לפרקים ולא חיישינן שיניימו תרתי בפעם א' כמו שלא חיישינן שבודך יצטרכו שנים מהם להטיל מים יחד וישאר אחד אצלה ולפ"ו כשלא יתכוונו להקיץ היה אסור ללון אפילו עם ג' אנשים וקשה למנהיגו ולפי מ"ש בסמוך א"ש אפילו בשני אנשים ודו"ק) וכ"כ רמ"א בהגהותיו (ס"ה) ע"ש ונלע"ד דמה"ט האשה אסורה להתייחד בשדה עם איש ע"י שומרת קטנה שיודעת טעם ביאה וכמ"ש מור"ש בסמוך (בביאורו לטור ד"ה מוסרת עצמה) ותימה על המנהג שנהגו לצאת לדרך אפילו עם עגלן גוי בשומר קטן או קטנה עמהם ונלע"ד שסמכו על הרי"ף שהשמיט בהלכותיו דאין דאיתא בגמרא לא עם אלא בעיר אבל בדרך עוד שיהיו ג' וכו' ונמצא דאין דאיתא לחששא זו שמא יצטרך אחד מהם לנקביו ונמצא אחד מתייחד עם הערה וה"ה דעם קטן או קטנה שרי אבל ב"י תמה

חדושי המהות

[ב] בגמרא שלפנינו (שבת קכז:) איחא מעשה בחסיד אחד ופירש"י שהוא או רבי יהודה בן צנא או רבי יהודה ב"ר אלעאי:

הגהות והערות

ר) וע"ע בשו"ת הרשב"א סימן אלף קעח וסימן אלף קפב:

תנן אצל עם ג' או ד' שפיר דמי וכתבו התוספות (שם ד"ה לא יתייחד) על זה וקשה להר"ם דאמרין לעיל (פא.) אנשים מצפנים ונשים מצפן חוששין משום יחוד משמע דאסור להתייחד עם (אנשי) הרבה לכ"ע לכן נ"ל לא יתייחד עם הנשים אפילו אשתו עמו דשריין לעיל

(פ.) דכיון דהוי רובל איכא חששא טפי עכ"ל ופירוש זה כתב הרא"ש (סי' מ) בשם ר"ת. וכתב עוד הרא"ש שר"ת פירש כל שעסקו עם הנשים אע"פ שנושא ונותן תמיד עמהם לא יתייחד עמהם משמע שרואה לומר אע"פ שהיה ראוי להמיר לו משום דבעצמיה טריד או משום שאינו

יכול ליזהר אפ"ה אסור עכ"ל. ונראה שזהו דעת הרמב"ם ז"ל שכתב בפכ"צ מהא"צ (ה"ח) אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתייחד עם הנשים כיצד יעשה יתעסק עמהם ואשתו עמו או יפנה למלאכה אחרת:

יכול ליזהר אפ"ה אסור עכ"ל. ונראה שזהו דעת הרמב"ם ז"ל שכתב בפכ"צ מהא"צ (ה"ח) אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתייחד עם הנשים כיצד יעשה יתעסק עמהם ואשתו עמו או יפנה למלאכה אחרת:

יכול ליזהר אפ"ה אסור עכ"ל. ונראה שזהו דעת הרמב"ם ז"ל שכתב בפכ"צ מהא"צ (ה"ח) אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתייחד עם הנשים כיצד יעשה יתעסק עמהם ואשתו עמו או יפנה למלאכה אחרת:

יכול ליזהר אפ"ה אסור עכ"ל. ונראה שזהו דעת הרמב"ם ז"ל שכתב בפכ"צ מהא"צ (ה"ח) אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתייחד עם הנשים כיצד יעשה יתעסק עמהם ואשתו עמו או יפנה למלאכה אחרת:

יכול ליזהר אפ"ה אסור עכ"ל. ונראה שזהו דעת הרמב"ם ז"ל שכתב בפכ"צ מהא"צ (ה"ח) אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתייחד עם הנשים כיצד יעשה יתעסק עמהם ואשתו עמו או יפנה למלאכה אחרת:

יכול ליזהר אפ"ה אסור עכ"ל. ונראה שזהו דעת הרמב"ם ז"ל שכתב בפכ"צ מהא"צ (ה"ח) אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתייחד עם הנשים כיצד יעשה יתעסק עמהם ואשתו עמו או יפנה למלאכה אחרת:

יכול ליזהר אפ"ה אסור עכ"ל. ונראה שזהו דעת הרמב"ם ז"ל שכתב בפכ"צ מהא"צ (ה"ח) אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתייחד עם הנשים כיצד יעשה יתעסק עמהם ואשתו עמו או יפנה למלאכה אחרת:

פרישה

יכול ליזהר אפ"ה אסור עכ"ל. ונראה שזהו דעת הרמב"ם ז"ל שכתב בפכ"צ מהא"צ (ה"ח) אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתייחד עם הנשים כיצד יעשה יתעסק עמהם ואשתו עמו או יפנה למלאכה אחרת:

דרישה

יכול ליזהר אפ"ה אסור עכ"ל. ונראה שזהו דעת הרמב"ם ז"ל שכתב בפכ"צ מהא"צ (ה"ח) אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתייחד עם הנשים כיצד יעשה יתעסק עמהם ואשתו עמו או יפנה למלאכה אחרת:

ו' מ' שאשתו וכו'. משנה כחמשה בסמוך (ספיק ג.) וע"פ גירסת
המוספות והר"ף והרא"ש דקממא היא ולרבנן נמי אינו אסור
אלא כשאין אשתו עמו ודלא כגירסת הספרים ואף על גב שזכר כתב
רבינו דין זה ע"ש ר"ת חזר וכתב להורות: דאף להרא"ש ורבינו
דחולקים אהרמב"ם וס"ל דבאין
כשרים אסורה אשה אחת עם אנשים
הרבה ואפילו אשתו של אחד מהם
עמו אפילו הכי באיש אחד עם נשים
הרבה שרי באשתו עמו שזה מוסכם
מכל הפוסקים:

ז. אשה שבעלה בעיר וכו'. אם רצא בעלה צעיר אין חוששין לה משום יסוד ופירש רצו דהיינו קאמר מותר להתייחד עמה וכן נראה מדברי הרמב"ם שפירש כן שהרי גם הוא כתב מפני שאימת בעלה עליה אבל מפרש"י (סע ד"ה בעלה צעיר) משמע דודאי אסור לכתחלה להתייחד עמה אפילו בעלה צעיר אלא דאין חוששין דיעבד אם

נתייחדה עם איש להלקותו וס"ל לרש"י דבאין בעלה צעיר אע"ג דאין מלקין אותה שלא תהא מויתא לעו על צניא אבל אותו מלקין דליכא לעו דמאן ידע דבעורה הוא נלקה וכבר כתבתי בתחלת סימן זה (ספ"ה) ד מ"ד ד"ה ומ"ט והמתייחד דרבינו ס"ל דאף אותו אין מלקין משום לעו ושכן נראה מדברי הרמב"ם אבל הר"ן (ג. סוף דיעור ראשון) כתב דאין מיתירא דבעלה צעיר כפירש"י וזו נקטינן לכתחילה אם (פ"ח) כלשון הרמב"ם דמשמע דאפילו לכו

דרכי משה

(**א) וכתב בית יוסף וזו דעת הרמב"ם פרק כ"ב מהלכות איסורי ביאה דלא כרש"י וכו':

פרישה

(ז) בית שפתחו פתוח לרשות הרבים אין חשש וכו'. כ"ל:

דרישה

לן דלא אמרינן דכמו שהלך זה לחור ילך גם אחרים לחור ויהיו אנשים הרבה עם נשים הרבה דמותו אבל כשלא ראינו שפירש איש אחד לבין הנשים לא אסרינן משום חשש שמא יפרש ולאפוקי מפירוש רש"י דכתב דאפילו מן הסתם חוששין להכי ודוק. וגם קצת נראה לומר דמ"ש ופירשה אשה אחת בין האנשים או איש בין הנשים דרצה לומר שפירשו והלכו מבפנים לחור ומילי מילי קתני דאמ"ש היו אנשים מבפנים וכו' אזא כתב ופירש איש מהן לבין הנשים לחור ואמ"ש או נשים מבפנים כתב ופירשה אשה אחת לחור בין האנשים וקא משמע לן בכל אחד

הגהות והערות

שמה יודע לו ע"י עדים ויבא. ומה שהקשה תוס', דאיכא מאי פריך אר
יוסף דאמר שקולו דרגא תותי ביבי, והאמר רבא בעלה בעיר אין חוששין
משום ייחוד, דמאי קושיא נהי דמלקות ליכא איסורא מיהא איכא עיין שם.
ל"ל ליישב דהכי פריך, דאם בבעלה בעיר אמר רבא דאין מלקין על הייחוד,
ודעמא משום דמסתפי ממנו, השתא יבוא, אע"פ דאיסורא איכא, איכא בבעלה
עמה בבית כעובדא דהתם, אפילו איסורא ליכא, ואפשר דכ"ש הוא. ותדע
דבלא"ה נמי ע"כ צריכין אנו לפרש קושית הש"ס בדרך זה, דאליכא ק' מאי
פריך מרבא ארבי יוסף, וכי גברא אנגברא קרמי, ולמא לרב יוסף דווקא פתח
פתוח לרשות הרבים אין בו משום ייחוד, אבל בעלה בעיר ואינו פתח פתוח
לרשות הרבים יש בו משום ייחוד, אע"פ דאפי"ה פריך שפיר, דאפילו אי ר"י
מפליג ארבה בבעלה בעיר, מ"מ בבעלה עמה בבית, לא מסתבר לומר דפליג,
ולכ"ע אין בו משום ייחוד, וא"כ אנו ג"כ נפרש בדרך זה קושית הש"ס ליישב
קושית תוס', כן ג"ל. ולד"נא נראה דיש להחמיר כפירש"י, וכ"פ הב"ח
(ערוגת הבושם אות יח): ועיין בנתיבות לשכת (אות ה) שכתב דנראה
דטעמיה דרש"י שכתב דאף בבעלה בעיר איסורא איכא משום דאיתא בסוטה דף
כה דכשבעלה בעיר איכא חצופות טפי ולא בעי התראה, הרי דמוכח דאיכא
איסורא, מדקרי לה עוברת על דת. ולדעת התוס' נראה דהא דמותר כשבעלה
כבעיר היינו להתייחד עמה בביתו של הבעל, דאימת בעלה עליה שמה יבוא
לביתו, אבל כשהלכה עמו לבית הסתר או לחורבה גרע טפי כשבעלה בעיר, ולא
עלה על דעתא שיבוא הבעל למקום הסתר, ומשמע הכי מהאי דאנשים בפנים
ונשים בחוץ ולא מפליג אס בעלה של אחת בעיר, עכ"ז: טז בפסוק דפואי

זן ודוקא באשטו המתורת לו אבל חתן שפירסה אשתו נדה קודם שבעל אסור להתייחד עם הנשים אפילו שאשתו עמו. מורי הרב בחדושיו לכתובות על הרי"ף (כנה"ג הגה"ט אות ז): **ואני** אומר שכן הוא מוכרח מדברי ה"ה ז"ל שכתב גבי נשים הרבה עם אנשים הרבה אין חוששין משום יחוד שנלמד מדין חתן שפירסה אשתו נדה ומסתמא בבית אחד מיירי ואם נאמר דחתן שפירסה אשתו נדה הרי היא כאשתו מה ראיא מהתם, שאני התם שאשתו עמו, אלא ראיא כיון ולא בא עליה ביאה ראשונה לא חשבי אשתו לענין זה (יד אהרן ח"א הגה"ט אות יא): **חן משמע** דמותו לכתחילה ואין זה אסור כלל, וכ"כ תוס' (פא ע"א ד"ה בעלה). מיהו זה צ"ע, דמה בכך שבעלה בעיר, וכי משכחת לה שיש לבעלה אחר עסק או מלאכה בעיר, שיוצרת בודאי שיעכב עצמו שעה או יותר, ולא מסתפי ממנו שיבוא תוך אותו זמן. ועוד וכי תעלה על רצתו דעיר גדולה כנינה אין בה משום ייחוד. וכ"ת אין הכי נמי, דעיר גדולה יש בה משום ייחוד, א"כ נתנו דבריהם לשיעורין, דאיזה עיר היא קטנה ואיזה היא גדולה. וכ"ת דאפילו עיר גדולה אין בה משום ייחוד, שלא חילקו בין עיר לעיר, דא"כ עיר קטנה אם הלך בעלה חוץ לעיר מהלך שעה או יותר, יש בה משום ייחוד, ועיר גדולה שהיא מהלך שלשה ימים לית בה משום ייחוד, אפילו הלך בעלה מהלך יום, דבר זה אין הדעת טובל אותו. ואולי קשיא זו דחקו לרש"י ז"ל (שם ד"ה בעלה בעיר) לפרש אהא דרבה דאמרין בעלה בעיר אין חוששין משום ייחוד היינו להלקותו, דמשמע אבל ראשו איכא. והיינו דסובר שם דלא מסתבר לומר שאין בה איסור ייחוד אם בעלה בעיר. ולענין מלקות שפיר שן חילוק, כיון דאין מלקות בא עדים והתראה דגם מ"מ צריך עדים, א"כ אם בעלה בעיר אפילו גדולה מסתפי ממנו

ע"ה

טעם ביאה כלומר מה היא ביאה שדעת לספר דברים בשוק ואינה מוסרת ענמה לביאה ממך שהיא קטנה עדיין לא לבשה יצר הרע הילכך אין כאן משום דעת קלה שלא תהא נוחה להסתמך: **יא(ב) כתב הרמב"ם** תינוק פחות מבן ט' שנים מותר להתייחד עם הנשים וכו'.

פכ"ז מהל"ב (ה"ה):

יב ומ"ש אנדרוגינוס אינו מתייחד עם הנשים. גם זה שם (ה"ה) והוא מוצא במוספא פרק צמרא דמיכוריס (ה"ג): ומ"ש ואם נתייחד אין מכין אותו מכת מרדות לפי שהוא ספק. גם אלה דברי הרמב"ם ודיו פשוט נעמנו: ומ"ש אבל האיש מתייחד עם האנדרוגינוס ועם הפומפוז. כל זה לשון הרמב"ם שם ותמיהי דמוספא דמיכוריס פרק צמרא (ה"ה) מניא לאנדרוגינוס אינו מתייחד עם האנשים ושם נוסחא אחרת הינה להרמב"ם מה: **יג** תקנו חכמים שיהיו הנשים

מספרות זו עם זו בבית הכסא כדי שלא יבגש שם איש ויתייחד עמהם. כפ"ז דסנהדרין (י"ט):

גדולה עמה אף ע"פ דלינה מוסרת ענמה לביאה צרנו חוששין שמה יצא עליה צאונם **יד** והכי נקטינן כהרמב"ם דגדול כן י"ג ויוס אחד אסור להתייחד עם הקטנה צמ ג' ויוס אחד וגדולה צמ י"ב ויוס א' אסורה להתייחד עם קטן כן ט' ויוס א' וכן כתב הסמ"ג (לאחר קבו מג ע"ג):

ה אנדרוגינוס וכו'. כ"כ הרמב"ם מיהו חימה דרבינו פסק כר"י דמחשיב כזכר גמור וכדכתב ב"ד נסימן רס"ו (ר'): ולקמן סימן מ"ד (ע"ט). נשם המוספות (יבמות פ"ג ד"ה ז') והרא"ש (יבמות פ"ה ס"ה ט') וכן כתב בסמ"ק דהוא ספק וכן ב"ד ס"י שט"ו (רמ'): גבי צבור כתב ע"ש הרא"ש (נכוחות פ"ו ס"ה ט') שהוא ספק וכן ב"ד ס' סימן תקפ"ט (שה'): גבי שופר פסק דלינו מו"ל אלא מינו אלמא דס"ל דספק הוא וע"ל סימן מ"ד וס"י קע"ב (ק'):

ו תקנו חכמים וכו' לא תלך אשה בשוק וכו'. פירוש גם זה תקנו חכמים שלא תלך וכו' כדאיתא בפ' שני דסנהדרין (דף י"ט) (ע"ה) שכל זה התקין ר' יוסי גליפורי ואיכא לתמוה אמאי לא כתבו הרמב"ם והסמ"ג להך דלא תלך אשה בשוק וכו' סמוך להך תקנה דצית הכסא כמו שהוא בגמרא אלא דהך דלא תלך בשוק וצנה אחריה כתבה הרמב"ם בפכ"א (מאסורי ביאה ה"ו) ודצית הכסא כתב בפרק כ"ב (שם ה"ה) וכן עשה הסמ"ג (לאחר קבו) ונראה דהם אינם מפרשים כפירוש רש"י דהמעשה היה שהרשעים עינו את האשה אלא התעללו בה פריצות דרך שחוק ולהכי כתבו הרמב"ם בפכ"א גבי דיני נזיעות אצל דעת רבינו כפירוש רש"י [דהמעשה היה] שעינו אותה ולכן השמיט מלות דרך שחוק שכתב הרמב"ם והסמ"ג וגם כתב סמוך להך דצית הכסא כיון דתרווייהו תקנו שלא יצאו ידי עברה:

דרכי משה

(ב) כתב בהגהות מיימוני פרק כ"ב מהל"ב (אח ג) ובבית הכסא שבשדה מיירי שבתי כסאות שלהם היו בשדה חוץ לעיר והכל נפנים לשם:

פרישה

(מפני ששונאות זו את זו. וכתב רמ"י (נפש חיה) ולפ"ו אפשר אפילו מי ששקץ עם הנשים מותר להתייחד עם אלו. כמות פסוק): **יז** וכן עם אשה שיש עמה קטנה. דוקא בעיר קני נקטנה אצל נשדה לרץ שיהיו עם הקטנה כי נשים או עוד קטנה אחת: **יט** שיודעת טעם ביאה אינה מוסרת וכו'. כתב ב"י טעות סופר הוא דברי רבינו ולרץ להגיה ואינה מוסרת ענמה לביאה ופירש רש"י שיודעת טעם ביאה כלומר מה היא ביאה שדעת לספר בשוק ואינה מוסרת את ענמה לביאה ממך קטנה עדיין לא לבשה יצר הרע הילכך אין כאן משום דעת קלה שמהא נוחה להסתמך ע"כ וכן הגיה מור"ש (בצאורו לטור ד"ה שיודעת): **כ** אבל האיש מתייחד עם האנדרוגינוס. כן כתב גם כן הרמב"ם אצל דמוספא גרסינן אינו מתייחד עמו וצ"ל יוסף כתב דלרץ לומר דגירסתם הינה מתייחד. ומכל מקום קשה לי מאי טעמא

דרישה

אף על גב דלכולן דרכן לחוץ אפילו הכי חיישינן ליחוד אבל אם פירש איש אחד לבין הנשים שבפנים פשיטא דחיישינן משום יחוד אבל לרש"י אחי שפיר דקמ"ל דמסתמא גם כן חיישינן ועיין בהרמב"ם ותמצא שסמך הגי' תרתי בבות יחוד וכתב נשים רבות עם אנשים הרבה אין חוששין ליחוד היו אנשים מבחוץ וכו' ש"מ דסבירא ליה להרמב"ם דעיקר החידוש הוא דלא אמרינן גם אחרים ילכו לחוץ ודו"ק:

הגהות מוספות יום טוב

(ב) אבל האיש מתייחד עם האנדרוגינוס. עיין בטור יורה דעה סימן רס"ה (קמא). ורס"ו (ר'): ושם"ו (רמח): וקצ"ד (שו): ובאבן העזר סימן קע"ב (ק'): ובחושן משפט סימן ר"פ (קמא): וקע"ה (קב):

טור <מכון שירת דבורה> - יב (אה"ע א - סה) יעקב בן אשר (בעל הטורים) עמוד מס: 273 הודפס ע"י אוצר ה

כג א אסור להוציא ש"י [לבטלה] לפיכך לא יהא דש וכו'.
 כן נרץ להיות והוא לשון הרמז"ס בפכ"א מהא"צ (ה"ס)
 ומשמע מלשון דלא ישא קטנה נמי משום דמזילא ש"י לנעלה ולא
 דמי למשמע עקרה חקנה כיון דבשעה שנשאה לא היה יודע שהיא
 עקרה אצל בנושא קטנה לנחלה
 חסוב כמו שמוזילא ש"י לנעלה כל
 ימי קטנותה ומכל שכן בנושא זקנה
 לנחלה אלא רצחא קאמר אפילו
 קטנה אצל רש"י ר"פ כל היד פירש
 דעממא דקטנה מפני שהוא בטל
 מפריה ורביה כל ימי קטנותה אצל
 משום הולאת ש"י לנעלה ליכא וכ"כ
 הרא"ש בתשובה ומצינו ב"י (ד"ה כב)
 הרא"ש (ח"ל) ומכל מקום כיון
 שלעולם הוא זורה בחוק אסור וגריע
 ממשמשת נמוך דהתם הוא משמש
 בדרך כל הארץ אע"פ שאין זרעו
 ראוי להזריע מידי דהוא אעקרה
 חקנה וקטנה עכ"ל ורבינו נמשך אחר
 דברי הרמז"ס שלא כדעת הרא"ש
 בתשובה ושלא כדעת רש"י ומיהו

ומ"ש ואם יש לו אשה וכו'. עד סוף הסימן הס דברי הרמז"ס
 בפכ"ב מהא"צ (ה"ג). ומה שכתב הרב המגיד בציאור דבריו כתבתי
 בטור י"ד סימן רמ"ה (קטע. סוד"ה וס"ט): **כתב** הרא"ש בתשובה
 כלל ל"ב סי' י"ג שנשאל על פניה המשמשת נצית ראובן ואלא קול
 שמתחיד עמה אם יוכלים בני
 משפחה למחות שלא תעמוד אלא
 כי הוא פגם להם שחיה פילגשו
 והשיב לא מיעיף בני משפחה
 שיכולים למחות אלא בית דין כופין
 אותו להוציאה מבתו כי דבר ידוע
 הוא שהיא צרה לטובל ונמצא טעם
 נדה עכ"ל וכתב רבינו בס' כ"ו:
כג א אסור להוציא שכבת
 זרע לבטלה. נפרק כל
 היד (נדה יג): **ומ"ש** לא יהא
 דש מבפנים וזורה מבחוץ. כן
 משמע שם ונפ"ד' אפין (נצמות לד):

סימן כג

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] אסור להוציא שכבת זרע לבטלה: לא ישא קטנה שאינה ראיה
 לילד: [ב] כמה חמור עונש המוציא זרע לבטלה: [ג] אסור
 להקשות עצמו לדעת או להביא עצמו לידי ההורר או לישן על
 ערפו: ולא יסתכל בבעלי חיים כשנוקקין זה לזה: מותר למרביעי
 בהמה להכניס כמכחול בשפופרת: [ד] אסור להכניס ידו מתחת טיבורו:

א [א] אסור להוציא שכבת זרע לבטלה [א] אפילו [ג"א: לפיכך] [א] לא יהא דש

ר"מ בתוספות פ"ק דיבמות (דף י"ג) (ע"ג) נד"ה שלש נשים משמשות נמוך חופסים דרך פרש"י שמוחר לשמש בקטנה ואילונית ואין
 זו משום השחתת זרע כיון דמשמש כי אורחיה וכ"כ במרדכי לשם (סי' ג) ובהגהות מרדכי (סי' נד) ע"ש ריב"ס ור"י וכ"כ בנמוקי יוסף
 פרק הע"י (יט: ד"ה גמרא) ח"ל וסוגין הכא וכלל דוכחא דמותר לנעול אשה שאינה בת נשים כלל דליכא משום השחתת זרע בכל שהוא
 דרך פריה ורביה וכדשרו בכל דוכחא נישואי קטנה חקנה וליכא איסורא נאילונית ושאינה יולדת אלא משום פריה ורביה בלמוד עכ"ל
 והכי נקטינן דלא כמשמעות דברי הרמז"ס ורבינו הנמשך אחריו:

פרישה

לשון יחוד כתבתי בציאור לפמ"ג (לאין קט) עד כאן לשונו (ועיין בי"ד פ"ס רמ"ה
 מדינה (ח"ד) שם העפיק אמ"י ו"ל כל לשון רש"ל בציאור לפמ"ג ועד"ר. כתובת
 פס"ט) ור"ל לשון נמצא מתגרה הוא מלשון הרמז"ס אצל עיקר הדין הוא
 משנה בסוף קידושין ונלע"ד דלא קשיא מידי דרבינו כשכתב גבי אשה המלמד
 שלא ילמד מיטקות מפני אמוניהן שייך למימני גביה לשון גירוי שהוא מתגרה.
 באמונה לשכח עמה מה שאין כן כשכתב הדין אנשים שהן לא תלמדה עס
 הקטנים מפני אביהן שאין הניאוף מלווה בה שהרי אין קישור אלא לדעת האיש

דרישה

בהן איסור יחוד ובהאשה אשמועינן אף אם יש לאביהן של קטנים נשים בעיר
 דלא שייך בהו התגררות בנשים מכל מקום אסור לה משום יחוד כשהיא פנויה או
 אשת איש ואין בעלה בעיר אבל אם בעלה בעיר בודאי אין בה איסור כלל וכמו
 שכתב אמ"י ו"ל (פרישה אות כו). כתובת פס"ט): [כו] (וכן) **אשה לא תלמד**
 וכו'. עיין ברמב"ם פרק שני מהלכות ת"ת (היד) דכתב ו"ל וכל אשה לא תלמד
 חינוקות וכתב שם כסף משנה כלומר ואפילו נשואה רבשלמא גבי איש כיון שאשתו
 עמו היא משמרתו לפי שדרכה להיות תמיד בבית אבל אין דרך האיש להיות תמיד
 בביתו והביאו אמ"י ו"ל בי"ד פ"ס רמ"ה (בפרישה אות כא) וצ"ע מ"ש מהא רבעלה

חדושי הגהות

כג [א] לפיכך לא יהא דש כ"ל:

הגהות והערות

כר. (וכ"ה בשו"ע לפנינו). ועיין מש"כ בעצי ארזים כאן (סק"א) ח"ל. עמ"ש
 הח"מ (סק"א) בשם ספר חסידים (שכתב שאם מתירא שלא יכשל באשת
 איש או באשתו נדה ח"ו טוב לו להוציא זרע לבטלה משיכשל ח"ו באיסור
 אשת איש או בניה רק יתענה מ' יום בימי הקץ או ישוב בקר' בימי החורף)
 והב"ש (סק"א) כתב דלפ"ו צ"ל דמ"ש בזהו דעון זה חמור מכל עבירות
 שבתורה הוא לא דווקא. ולענ"ד נראה לחלק דבזהו מיירי ברש מבפנים
 חזרה בחוק כמעשה ער ואונן דכתיב מית' בקרא, ועו"ק שחמור מכל עבירות
 שבתורה, וכן בדין שהמצוה מזומנת לפניו ודש בעקבו לבלתי נתן זרע לקיים
 מצוות בוראו ואם לא עכשיו אימתי, אבל בספר חסידים דמיירי שאין אשתו
 מזומנת לפניו ומנאף ביד, אף על גב ששעון גדול הוא וסמכוהו אקרא דלא
 נאנף לא יהיה בן גינאף וגם אקרא דשוחטי הילדים, מכל מקום אינו חמור
 כל כך כשאר חייבי כריתות ומיתות בית דין, שאינו מבטל מצות פור', שאם
 יבוא אל אשתו יקיים המצוה, ועו"ק דטובט הוא מאשר יכשל באיסור אשת
 איש או באיסור נדה, ובספרי הטור שלפנינו כתב ח"ל אסור להוציא שז"ל
 אפילו לא יהיה דש מבפנים חזרה מבחוץ, אבל כל האחרונים העתיקו לפיכך
 לא יהיה וכו', ולפמ"ש י"ל הגירסא ואתא לאשמועינן דאף באינו משמש עם
 אשתו ודש מבפנים חזרה מבחוץ איכא איסורא עכ"ל:

כג [א] בפור הנדפס עם ב"י דפרי"ד ודפוסים שניים הגירסא, אפילו לא יהא
 כו'. ובטור דפרי"ד ובטור הנדפס עם ב"י דפרי"ד הגירסא, לפיכך לא יהא